

ОТПЛАТА

Старата жена застана на прага на кжщичката си и загледа горящия градъ, обхванатъ от пламъци и димъ. Оттамъ се носеше страшенъ гръмъ, писъци, плачъ и ревъ. Освободителнитъ руски войски следъ жестокъ бой напушаха града подъ напора на многобройнитъ Сюлейманови пълчища. Населението бѣгаше заедно съ руситъ и бѣлгарскитъ опълченци.

Кжщичката на баба Петрана се намираше далечъ отъ града, на пята за Балкана. Голѣмиятъ пожаръ не можеше да стигне до нея. Тази самотна жена бѣше храбра и не се страхуваше отъ смъртта. Само тя не напусти кжщата си, само тя остана да изпрати отстъпващитъ войски, които преди десетина дни първа посрещна като освободители. Тогава очитъ и плуваха въ радостни сълзи, бликнали като планински ручейчета при втурването на пролѣтния вѣтръръ. Сега престилката ѝ пакъ бършеше разплакванитъ ѝ очи, защото радостта бѣше тъй кратка, защото край нея прибѣгваха прашни и обгорени юнаци, а отъ града останаха черни и димящи пепелища.

— Боже, Боже! Помогни ни, Боже! Не ни изоставяй и сега! — прошепна като молитва старата жена и влѣзе въ кжщичката си.

Лѣтниятъ день тъмнѣеше. Срѣдъ далечнитъ отслабващи гърмежи на баба Петрана ѝ се счу, че нѣкой простенва вънъ. Отвори вратата и се услуша въ тъмнината. Стенанието се повтори. То идѣше откъмъ пята.

Баба Петрана, прибрала рже подъ престилката си, трѣгна да търси охкация. И недалечъ, при единъ храстъ, тя го намѣри. Клекна до него, повдигна главата му, сложи я на колѣнетъ си и го запита:

— Кжде си раненъ, сине?

Ранениятъ мълчеливо посочи лѣвото си рамо и единия си кракъ. Тя погледна окървавения мундиръ, на който проблѣсваха свѣтли еполети. Ранениятъ бѣше руски офицеръ.

— Баба ще тѣ изцѣри, — успокоително и самоувѣрено каза старата жена. Той смѣтно разбра думитъ ѝ, но почувствува, че тя нѣма да го остави, че ще

му помогне. Слаба усмивка удължи устнитъ му, които прошепнаха на руски езикъ:

— Благодаря...

Съ голѣми усилия баба Петрана можа да довлѣче ранения офицеръ въ кжщичката си. Стопли вода, изми лицето и раната му, превърза я съ бинтоветъ, които той ѝ даде, и когато пипна крака му, — и него да измие и превърже, ранениятъ силно изохка. Тя потърси рана, но не намѣри.

— Нѣма ли рана! — въпросително го загледа тя. Той направи съ ржцетъ си движение, като че чупи пръчки.

— Аха... Разбрахъ.

Баба Петрана умѣеше да цѣри счупени кости. Съ сръчни притискания тя намѣсти счупената костъ, стегна крака въ дѣсчици, обви го здраво и сложи ранения на тѣсното мендерче да лежи. За себе си тя постла на земята.

*

Ранениятъ гостъ на баба Петрана бавно оздравяваше подъ нѣжнитъ ѝ грижи. Неговата младостъ помагаше на болното му тѣло да се съвзема и закрепва. Днитъ се изнизваха като старческа броеница. Горешото лѣто полека угасваше и изтичваше въ разореното и безлюдно поле.

Денемъ той прекарваше въ кжщичката, като разглеждалше презъ малкото прозорче цѣлото поле, по което не остана и най-дребното камънче незабелязано отъ него. Вечеръ самъ той излизаше вънъ, за да се поразходи около кжщата, подпирайки се на бабиното Петранино рамо. Дългиятъ съвмѣстенъ животъ имъ помогна да понаучатъ нѣкой-други думи отъ езика си. Вече лесно се разбираха.

Когато за пръвъ пжтъ той стана отъ мендерчето и погледна презъ прозорчето, Николай Гурбуновъ, така се казваше рускиятъ офицеръ, попита баба Петрана на полу руски, полу-бѣлгарски езикъ:

— Кжде сж нашитъ?

— Горе на Балкана, на върха св. Никола. Сюлейманъ-паша не ги пуша да слѣзатъ.

— Ше ги пустне. Нашитъ пакъ ще минатъ Балкана и тогава чакъ въ Цари-